

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 552/2021-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Miroslava Duriša a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného Ivetou Orlíkovou, advokátkou, Kapitulská 6, Trnava, proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave č. k. 32 Cob 26/2021-239 z 29. júna 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a** .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 23. septembra 2021 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 32 Cob 26/2021-239 z 29. júna 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“). Zároveň navrhuje, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že [REDAKOVANÉ], ako žalobkyňa sa žalobou domáha od sťažovateľa zaplatenia sumy 109 000 eur s príslušenstvom na základe dohody o ručení z 20. apríla 2017. Spor sa prejednáva na Okresnom súde Trnava (ďalej aj „okresný súd“) pod sp. zn. 36 Cb 35/2020. Sťažovateľ navrhol prerušenie tohto konania do skončenia konania vedeného na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 3 C 21/2020, v ktorom sa ako žalobca domáha určenia, že ručenie, na základe ktorého si žalobkyňa uplatňuje svoju pohľadávku, nevzniklo. Uznesením č. k. 36 Cb 35/2020-194 z 11. decembra 2020 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) okresný súd prerušil svoje konanie. Proti uzneseniu podala žalobkyňa odvolanie a napadnutým uznesením krajského súdu bolo uznesenie okresného súdu zrušené.

3. Krajský súd uviedol, že nebol daný dôvod na prerušenie konania. Konanie o žalobe na plnenie sa začalo na Okresnom súde Trnava 7. mája 2020 a konanie o žalobe o určenie, že ručenie nevzniklo,

sa začalo na Okresnom súde Bratislava I až 11. mája 2020. Konanie o žalobe na plnenie sa začalo skôr ako konanie o určovacej žalobe, hoci žalovaný tvrdil opak. Keďže Okresný súd Trnava oprel svoje rozhodnutie len o skutočnosť, že Okresný súd Bratislava I rieši prejudiciálnu otázku samostatne, nie je možné považovať dané uznesenie za vecne správne. Okresnému súdu nič nebráni vyriešiť si prejudiciálnu otázku samostatne (v konaní, ktoré sa začalo skôr) a naplniť tak princíp hospodárnosti konania a právnej istoty.

4. Krajský súd zároveň dodal, že *„nevidí dôvod na odchylenie sa od ustálenej judikatúry, pokiaľ ide o vzťah určovacej žaloby a žaloby na plnenie Vzťah určovacej žaloby a žaloby na plnenie, ak je právnym dôvodom žaloby na plnenie porušenie práva, ktoré má byť deklarované určovacou žalobou, z hľadiska skúmania procesných podmienok prekážky litispendencie a prekážky rei iudicatae vykazuje osobitosti. Ide o prípad, keď je určovací žalobný nárok prejudiciálnou otázkou pre žalobný nárok na plnenie. Žalobný nárok na plnenie konzumuje určovací žalobný nárok. Žaloba na plnenie vytvára potom prekážku litispendencie pre určovaciu žalobu. Rovnako platí, že rozsudok o žalobe na plnenie (tak vyhovujúci, ako aj zamietajúci) je pre určovaciu žalobu prekážkou rei iudicatae“*.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ uviedol, že odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu je nepresvedčivé, nepreskúmateľné a v podstatnom i arbitrárne, došlo ním k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces i k porušeniu princípu rovnosti strán sporu. Sťažovateľ ako prvý podal Okresnému súdu Bratislava I žalobu o určenie, že jeho ručenie nevzniklo vo vzťahu k žalobkyni. Sťažovateľ predložil ako prílohu ústavnej sťažnosti podací hárok pošty, z ktorého vyplýva, že zásielka (ktorej obsahom mala byť určovacia žaloba) č. RF007558828SK bola podaná na pošte v Seredi 6. apríla 2020 a následne 7. apríla 2020 bola vydaná Okresnému súdu Bratislava I na pošte Bratislava 1. Krajský súd uviedol, že skôr bola podaná žaloba žalobkyne na Okresnom súde Trnava, a preto je takýto záver krajského súdu v rozpore so skutočným stavom. Ešte pred rozhodnutím krajského súdu sťažovateľ zdokladoval a preukázal, že jeho žaloba bola podaná skôr, čo ale krajský súd odignoroval. Podľa názoru sťažovateľa preto nemôže obstať argumentácia krajského súdu uvedená v bode 5. Sťažovateľ skonštatoval, že len skôr začaté konanie o žalobe na plnenie môže založiť prekážku litispendencie, resp. prekážku *rei iudicatae* vo vzťahu k určovacej žalobe. Opačne to neplatí, čo je podľa sťažovateľa práve daný prípad.

6. Sťažovateľ na záver uviedol, že *„ponechaním bežať obe konania vedľa seba vzniká riziko možného odlišného posúdenia zásadnej otázky a tým porušenia princípu právnej istoty, ako i odňatia práva na prejednanie žalobou nastolenej právnej vecí sťažovateľom, ktorá vytvára základ pre posúdenie právneho vzťahu sporových strán, o ktorej vecí začalo konanie na súde skôr a tým i možností právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov... napadnuté rozhodnutie dáva neprípustný návod ako nepokračovať v skôr začatom konaní o určovacej žalobe sťažovateľa.“*

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.A. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva podľa čl. 36 ods. 1 listiny napadnutým uznesením krajského súdu:

8. Podstatou námietok sťažovateľa je nesúhlas s procesným postupom krajského súdu spočívajúcim vo vydaní napadnutého uznesenia, ktorým rozhodol o zrušení uznesenia okresného súdu o prerušení konania.

9. Ústavný súd, pridržiavajúc sa svojej stabilnej judikatúry, poukazuje na to, že základné práva na súdnu ochranu (siedmy oddiel ústavy) sú „výsledkové“, čo znamená, že im musí zodpovedať proces ako celok. Skutočnosť, či napadnuté konanie vykazuje znaky spravodlivého procesu, závisí od celého konania a konečného rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03), obdobne ako z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. 6. 2002), vyplýva, že ústavný súd a Európsky súd pre ľudské práva overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

10. Predpokladom na záver o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je také porušenie, ktoré nie je napravitel'ne alebo odstránitel'ne činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní vo veci samej, resp. ktoré nemožno napraviť procesnými prostriedkami, ktoré sú obsiahnuté v procesnom predpise (m. m. I. ÚS 148/03, III. ÚS 355/05, II. ÚS 307/06). V nadväznosti na to ústavný súd pripomína, že v konaní o ústavnej sťažnosti zásadne preskúmava len právoplatné rozhodnutia, a to v tom zmysle, že musí ísť o rozhodnutia, ktorými sa konanie právoplatne skončilo (IV. ÚS 254/2011). Nemožno akceptovať, aby napĺňanie úsilia o spravodlivé súdne konanie príslušným všeobecným súdom nahradzoval ústavný súd svojím vstupovaním a ingerenciou do dosiaľ meritorne neskončeného konania. Ústavný súd môže urobiť zásah na ochranu ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv sťažovateľa až vtedy, keď už ostatné orgány verejnej moci nemajú možnosť namietaný protiústavný stav napraviť (m. m. IV. ÚS 322/09, IV. ÚS 270/2013).

11. Je pravdou, že napadnuté uznesenie krajského súdu bolo v čase podania ústavnej sťažnosti ústavnému súdu z formálneho hľadiska právoplatným rozhodnutím, nejde však o rozhodnutie, ktorým by konanie čo len o niektorej otázke skončilo, ale rozhodnutie o procesnom postupe súdu. Konanie vo veci samej naďalej pokračuje. Argumenty súvisiace s otázkou okamihu začatia konania

na Okresnom súde Bratislava I., ktoré sťažovateľ predostrel ústavnému súdu, môže namietať ako súčasť prostriedkov procesného útoku, resp. procesnej obrany v spore samotnom.

12. V nadväznosti na uvedené ústavný súd konštatuje, že z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, je založená na základe princípu subsidiarity. Zo subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplýva, že ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa môže domôcť ochrany svojho základného práva alebo slobody využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov pred iným orgánom verejnej moci, odmietne takúto sťažnosť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na prerokovanie (mutatis mutandis napr. I. ÚS 103/02, I. ÚS 269/06). Z uvedeného vyplýva, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prislúcha ústavnému súdu právomoc zaoberať sa namietaným porušením základného práva alebo slobody za predpokladu, že právna úprava takémuto právu neposkytuje účinnú ochranu (mutatis mutandis I. ÚS 78/99). Podstatou účinnej ochrany základných práv a slobôd sťažovateľa je okrem iného aj opravný prostriedok, ktorý má fyzická osoba alebo právnická osoba k dispozícii vo vzťahu k základnému právu alebo slobode, ktorých porušenie sa namieta, a ktorý jej umožňuje odstrániť ten stav, v ktorom vidí porušenie svojho základného práva alebo slobody (I. ÚS 36/96).

13. Sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti namietal porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny napadnutým uznesením krajského súdu. Je nepochybné, že ide o procesné rozhodnutie, ktorým sa konanie nekončí, v dôsledku čoho ostáva sťažovateľovi priestor na presadenie ochrany svojich práv v ďalšom konaní s využitím vhodných procesných prostriedkov. Za danej situácie neostávalo ústavnému súdu iné, než ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietnuť už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde z dôvodu neprípustnosti.

III.B. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy napadnutým uznesením krajského súdu:

14. Uplatnenie právomoci ústavného súdu je viazané na splnenie formálnych aj vecných náležitostí návrhu na začatie konania (čl. 127 ods. 1 ústavy, § 39 ods. 3 a 4, § 43 a § 123 zákona o ústavnom súde). Náležitosti formy a obsahu musí spĺňať každý návrh na začatie konania.

15. Ústavný súd konštatuje, že aj keď je sťažovateľ v konaní pred ústavným súdom kvalifikovane právne zastúpený, ústavná sťažnosť neobsahuje žiadnu ústavnoprávne relevantnú argumentáciu týkajúcu sa namietaného porušenia základného práva podľa čl. 47 ods. 3 ústavy. Sťažovateľ síce tvrdí, že došlo k porušeniu jeho základného práva na rovnosť v konaní s uvedením nálezu Ústavného súdu Českej republiky č. k. III. ÚS 202/03 z 13. novembra 2003, ale bez toho, aby svoju úvahu ďalej rozvinul do náležitej ústavnoprávnej argumentácie.

16. Odôvodnenie ústavnej sťažnosti je podstatnou (osobitnou) náležitosťou ústavnej sťažnosti a od jeho kvality sa v podstate odvíja možnosť prieskumu ústavného súdu. Dôvody ústavnej sťažnosti musia korešpondovať s jednotlivými namietanými porušeniami základných práv alebo slobôd. Z tohto dôvodu ústavná sťažnosť v tejto časti nespĺňa všeobecnú zákonom predpísanú náležitosť odôvodnenia návrhu podľa § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde a osobitnú náležitosť ústavnej sťažnosti ustanovenú v § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde.

17. Sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti namietal aj porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy napadnutým uznesením krajského súdu. Ústavná sťažnosť ani v tomto smere neobsahuje žiadne kvalifikované odôvodnenie, t. j. akým konkrétnym spôsobom malo dôjsť k porušeniu tohto základného práva napadnutým uznesením krajského súdu. Ústavný súd opakovane zdôrazňuje, že zo vzájomnej väzby medzi relevantnými ustanoveniami zákona o ústavnom súde (§ 123) vyplýva, že sťažovateľ musí označiť základné práva a slobody, ktorých vyslovenia porušenia sa domáha, nielen označením príslušných článkov ústavy, ale musí ich konkretizovať aj skutkovo (m. m. IV. ÚS 124/08, IV. ÚS 146/08), t. j. uviesť, z akých dôvodov malo dôjsť k ich porušeniu, a navrhnúť v tejto súvislosti dôkazy. Z obsahu podanej ústavnej sťažnosti je preto zjavná úplná absencia náležitej kvalifikovanej právnej argumentácie.

18. Podmienkou konania pred ústavným súdom je aj obligatórne naplnenie podmienky povinného právneho zastúpenia navrhovateľa (§ 34 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čo je nepochybne odôvodnené tým, aby ústavný súd nebol zaťažovaný nekvalifikovanými návrhmi. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, podľa ktorého advokát je povinný dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. V rovine konkrétneho úkonu právnej služby to znamená povinnosť advokáta konať tak, aby jeho úkon bol objektívne spôsobilý vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady.

19. Vzhľadom na to, že nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí sa netýka len formálnych náležitostí ústavnej sťažnosti, ale týka sa aj esenciálnej obsahovej náležitosti ústavnej sťažnosti (úplná absencia, resp. ústavnoprávna nedostatočnosť odôvodnenia ústavnej sťažnosti), ústavný súd sťažovateľa nevyzýval na odstránenie nedostatkov ústavnej sťažnosti (m. m. II. ÚS 102/2019).

20. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde z dôvodu nesplnenia zákonom ustanovených náležitostí.

21. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jeho ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. novembra 2021

Libor DUEA
predseda senátu